

Bydgoszcz, 27 stycznia 2014 r.

WPS.II.431.3.2013.LD/MK

**Pan
Waldemar Stupałkowski
Burmistrz Sępólna Krajeńskiego
Urząd Miejski
ul. T. Kościuszki 11
89-400 Sępólno Krajeńskie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie: *art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 1933r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. Nr 39. poz. 311 z późn. zm.)*

w: *Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim, ul.T.Kościuszki 11, 89-400 Sępólno Krajeńskie, w dniach: od 08.11.2013r. do 08.11.2013r.*

przeprowadzona została kontrola: *prawidłowości*

przez: *inspektora wojewódzkiego w Zespole ds. Miejsc Pamięci Narodowej w Wydziale Polityki Społecznej Kujawsko – Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy – przewodniczącą zespołu kontrolnego oraz koordynatora Zespołu ds. Miejsc Pamięci Narodowej w Wydziale Polityki Społecznej Kujawsko – Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy*

w zakresie:

1. przedmiot kontroli: *realizacja zobowiązań gminy wynikających z zawartego z Wojewodą Kujawsko – Pomorskim porozumienia w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych,*

2. okres objęty kontrolą: 01.01.2012 r. do 31.12.2012r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli kontrolowana działalność jednostki została oceniona: **pozytywnie** na podstawie następujących ustaleń:

1. ustalono, iż sprawy dotyczące grobownictwa i cmentarnictwa wojennego realizowane są w Urzędzie Miejskim w Sępólnie Krajeńskim przez inspektora ds. infrastruktury komunalnej w Referacie Gospodarki Komunalnej i Rolnictwa.
2. Karty ewidencyjne obiektów grobownictwa wojennego oraz księga pochowanych znajdują się na stanowisku pracy.
3. Na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy w 2012 roku przyznane zostały środki z budżetu Wojewody Kujawsko – Pomorskiego w kwocie 2.000 zł. Zadanie administracji rządowej dot. opieki nad cmentarzami, kwaterami i grobami wojennymi przyjęto Uchwałą Nr X/62/11 Rady Miejskiej w Sępólnie Krajeńskim. Gmina Sępólno Krajeńskie zawarła w dniu 01.07.2011r. porozumienie w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. Rozliczenie wydatkowania dotacji udzielonej przez Wojewodę Kujawsko – Pomorskiego nastąpiło według przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
4. W celu udokumentowania poniesionych wydatków, Gmina przedłożyła faktury i rachunki, którymi udokumentowała poniesione wydatki na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych w 2012 roku na kwotę 2.840,65 zł, w tym 2.000 zł z dotacji Wojewody Kujawsko – Pomorskiego oraz 840,65 zł z budżetu gminy.

Według posiadanej ewidencji, na terenie Gminy Sępólno Krajeńskie znajduje się **18 obiektów grobownictwa wojennego.**

W toku kontroli dokonano lustracji następujących obiektów grobownictwa wojennego:

I. Cmentarz parafialny w Lutowie:

1. Mogiła zbiorowa żołnierzy polskiej Straży Granicznej z 1939 r. – stan obiektu dobry, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919, brak znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.
2. Mogiła żołnierza Wojska Polskiego z 1945 r. - st. sierż. Marian Chłopiccki – stan obiektu dobry, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919, brak znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej, należy wprowadzić korektę w dacie śmierci żołnierza – winno być **1945** zamiast **1943**, należy wprowadzić korektę w nazwie formacji wojskowej obecnej na tablicy pamiątkowej – zamiast **LWP** winno być **WP**.
3. Mogiła żołnierza Wojska Polskiego z 1945 r. - kpr. Władysław Medyński – stan obiektu dobry, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919, brak znaku informującego o obecności

miejsca pamięci narodowej, należy wprowadzić korektę w nazwie formacji wojskowej obecnej na tablicy pamiątkowej – zamiast **LWP** winno być **WP**.

II. Mogiła ofiary terroru hitlerowskiego – ks. Roman Barra – teren przy kościele parafialnym w Lutowie - w związku z warunkami atmosferycznymi /opady deszczu/ nie sporządzono *Protokołu oględzin*, wykonano dokumentację fotograficzną – stan obiektu bardzo dobry, brak uwag.

III. Cmentarz parafialny w Komierowie:

1. Mogiła nieznanego żołnierza Wojska Polskiego z 1939 r. – stan obiektu zadowalający, nagrobek wymaga wypoziomowania oraz oczyszczenia powierzchni, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919, brak znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.
2. Mogiła zbiorowa ofiar terroru hitlerowskiego z 1945 r. - Stanisława Kica, Paweł Maykowski – stan obiektu dobry, brak znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej, należy wprowadzić korektę w treści napisu memoratywnego – zamiast **terroryzmu hitlerowskiego** winno być **terroru hitlerowskiego**.
3. Mogiła zbiorowa ofiar terroru hitlerowskiego z 1939 r. – Stefan Mordzak oraz 2 nieznane osoby – stan obiektu dobry, brak znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.

W związku z informacjami zawartymi w dokumentacji Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Województwa Kujawsko – Pomorskiego, zaleca się ustalenie obecnej lokalizacji oraz stanu mogiły właściciela Komierowa Tomasza Feliksa Ignacego Komierowskiego zamordowanego przez Niemców w dniu 4.09.1939 r., pochowanego następnie w mogile usytuowanej przed cmentarną kapliczką w Komierowie (brak mogiły w ewidencji grobów wojennych).

Zaleca się także ustalenie bieżącej lokalizacji na terenie cmentarza parafialnego w Komierowie mogiły nieznanymi ofiar terroru hitlerowskiego z 1939 r., która obecna jest na fotografiach archiwalnych. Wyjaśnienia wymaga fakt pojawienia się na terenie przedmiotowego cmentarza mogiły zbiorowej ofiar terroru hitlerowskiego z 1945 r. (punkt III/2 wykazu), która nie widnieje w dokumentacji archiwalnej.

IV. Cmentarz parafialny przy ul. Chojnickiej w Sępólnie Krajeńskim.

1. Mogiła pojedyncza żołnierza poległego w 1945 r. - por. Jakub Bielmes – stan obiektu

dobry, nagrobek wymaga wypoziomowania, należy zaplanować odnowienie liter oraz korektę błędu ortograficznego w treści napisu pamiątkowego – zapisano imię żołnierza **Jakób**, winno być **Jakub**, ustalić należy także, czy pochowany służył w Wojsku Polskim czy też Armii Czerwonej.

2. Mogiła pojedyncza żołnierza poległego w 1945 r. - kpr. Jan Najdionow – stan obiektu dobry, należy zaplanować odnowienie liter, ustalić należy także, czy pochowany służył w Wojsku Polskim czy też Armii Czerwonej.
3. Mogiła zbiorowa nieznanymi żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. **Żołnierze I Armii WP polegli w walce o wolność i demokrację** – stan obiektu dobry, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919, uaktualnić należy treść napisu memoratywnego.
4. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. - **Stanisław Ostrowski oraz 2 nieznanymi żołnierzy** – stan obiektu dobry, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919, uaktualnić należy treść napisu memoratywnego.
5. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. – **por. Karpiński Franciszek, ppor. Krajewski Jan oraz 6 znanych żołnierzy** – stan obiektu dobry, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919, uaktualnić należy treść napisu memoratywnego.
6. Mogiła zbiorowa ofiar terroru hitlerowskiego oraz żołnierzy Wojska Polskiego 1939 – 1945 **Henryk Dąbkowski, Bronisław Kamiński oraz 3 kolejne nazwiska znane, pozostali nieznanymi** - w związku z warunkami atmosferycznymi /opady deszczu/ nie sporządzono *Protokołu oględzin*, wykonano dokumentację fotograficzną – stan obiektu dobry, należy jednakże uaktualnić treść napisu memoratywnego oraz uzupełnić symbolikę. W miarę możliwości należy ustalić fakty potwierdzające charakter mogiły (archiwalna karta ewidencyjna wskazuje, iż na terenie cmentarza przy ul. Chojnickiej pochowano także ofiary terroru hitlerowskiego oraz żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r., prawdopodobnie w przedmiotowej mogile, o czym świadczyć może ogólna treść napisu memoratywnego **POLEGLI I POMORDOWANI ZA OJCZYZNĘ 1939-1945**).

Przy mogiłach wojennych usytuowanych na terenie cmentarza parafialnego przy ul. Chojnickiej stwierdzono brak znaków informujących o obecności miejsca pamięci narodowej.

V. Cmentarz żołnierzy Armii Czerwonej z 1945 r. - ul. Chojnicka w Sępólnie Krajeńskim – stan obiektu dobry, odnowienia wymaga część liter w treści napisów na mogiłach, należy rozważyć remont pomnika usytuowanego w centralnej części cmentarza bądź jego rozbiórkę i wzniesienie nowego obelisku o mniejszych rozmiarach, należy

uaktualnić treść napisu memoratywnego na pomniku oraz obecną tam symbolikę, należy rozważyć demontaż tablicy informującej o obecności cmentarza wojennego, która znajduje się przy bramie wejściowej, obecnie może ona wprowadzać w błąd sugerując, iż cały teren cmentarza ewangelickiego przynależy do cmentarza wojennego, przedmiotowa tablica powinna znajdować się przy głównym chodniku w obrębie cmentarza wojennego.

VI. Cmentarz żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. – teren przy kościele parafialnym w Sępólnie Krajeńskim, ul. Kościelna – obiekt ogólnie w stanie dobrym, jednakże rozważyć należy podjęcie prac remontowych w celu ujednolicenia elementów urządzenia cmentarza (np. ustawienie nowych granitowych krzyży z symbolem orła wojskowego wz. 1919), **podjęcia niezwłocznych prac remontowych (zabezpieczenie pionowej płyty pamiątkowej oraz naprawa przełamanej poziomej płyty nagrobkowej) wymaga nagrobek na mogile Zdzisława Skolimowskiego ze względu na możliwość przewrócenia pionowej płyty pamiątkowej**, podczas prac remontowych należy uwzględnić uaktualnienie symboliki oraz wprowadzić korektę napisów memoratywnych, wskazane jest także ustawienie przy wejściu na obiekt tablicy informującej o obecności miejsca pamięci narodowej wraz z informacją o charakterze obiektu – **Cmentarz żołnierzy Wojska Polskiego poległych w 1945 r.**

VII. Cmentarz parafialny w Wałdowie:

1. Mogiła pojedyncza ofiary terroru hitlerowskiego z 1945 r. - Józef Szala - stan obiektu dobry, brak znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.
2. Mogiła pojedyncza ofiary terroru hitlerowskiego z 1945 r. - Jan Borowiec – stan obiektu dobry, brak znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.
3. Mogiła zbiorowa nieznanymi żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. oraz 2 studentów zamordowanych przez okupanta niemieckiego – stan obiektu dobry, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919, brak znaku informującego o obecności miejsca pamięci narodowej.

Uaktualnienie symboliki oraz treści napisów pamiątkowych przeprowadzić należy w porozumieniu z Komitetem Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Województwa Kujawsko – Pomorskiego.

Ponadto wskazuje się następujący zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości: *nieprawidłowości i uchybień w przedmiocie kontroli nie stwierdzono, w wykazie obiektów podlegających przeglądowi sformułowano uwagi co do uczytelnienia/uaktualnienia ich wizerunku, przeprowadzenia prac remontowo –*

renowacyjnych oraz wyjaśnienia nieścisłości związanych z zawartością archiwalnych wykazów mogił wojennych z terenu Gminy Sępólno Krajeńskie.

za które odpowiedzialność ponosi: **nieprawidłowości i uchybień nie stwierdzono.**

Do ustaleń kontroli zawartych w *Projekcie wystąpienia pokontrolnego* **nie zostały zgłoszone zastrzeżenia.**

W *Projekcie wystąpienia pokontrolnego* dokonano następujących sprostowań/skreśleń/uzupełnień: **nie dokonano.**

W związku z powyższymi ocenami, uwagami i wnioskami zalecam Panu Burmistrzowi podjęcie następujących działań w celu wyeliminowania stwierdzonych w wyniku kontroli uchybień, nieprawidłowości, lub usprawnienia funkcjonowania działalności jednostki kontrolowanej:

- 1. ustawienie przy mogiłach wojennych znaków informujących o obecności miejsca pamięci narodowej;**
- 2. weryfikację aktualnej symboliki na mogiłach żołnierzy WP z 1939r., korekty w nazwie formacji wojskowej obecnej na tablicy pamiątkowej – zamiast LWP winno być WP, korekta w datach śmierci żołnierzy, odnowienie liter;**
- 3. weryfikację aktualnego urządzenia niektórych mogił ofiar terroru hitlerowskiego z okresu II wojny światowej, korekta napisu memoratywnego – zamiast terroryzmu hitlerowskiego winno być terroru hitlerowskiego;**
- 4. ustalenie lokalizacji oraz stanu mogiły właściciela Komierowa Tomasza Feliksa Ignacego Komierowskiego – brak mogiły w ewidencji grobów wojennych;**
- 5. ustalenie lokalizacji na terenie cmentarza parafialnego w Komierowie mogił nieznanymi ofiar terroru hitlerowskiego z 1939r.;**
- 6. podjęcie pilnych prac remontowych na Cmentarzu żołnierzy Wojska Polskiego z 1945 r. - ul. Kościelna, oraz remont pomnika na cmentarzu żołnierzy Armii Czerwonej z 1945r. ul. Chojnicka w Sępólnie Krajeńskim;**
- 7. sporządzenie nowych kart ewidencyjnych obiektów wskazanych podczas kontroli;**

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz otrzymuje kierownik jednostki kontrolowanej, a drugi egzemplarz pozostaje w aktach kontroli.

Na podstawie art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oczekuję od Pana Burmistrza w terminie 21 dni od daty

otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

.....
(podpis i pieczęć Wojewody)